

➤ **dr Monika Humeniuk-Walczak**, Instytut Pedagogiki Uniwersytet Wrocławski, Polska

Religious Education with Regard to Secularization – Social and Axiological Dimensions

Edukacja religijna wobec procesów sekularyzacji – społeczne i aksjologiczne wymiary problemu

W sytuacji ponowoczesnego kryzysu wartości oraz postępującej sekularyzacji społeczeństw pluralistycznych, a co za tym idzie – wobec coraz ostrzejszych sporów wokół miejsca i roli instytucji wyznaniowych w przestrzeni publicznej, interesująca wydaje się refleksja nad kształtem, jaki przyjmuje oraz zadaniami, jakie stawia przed sobą współczesna edukacja religijna. Stanowiąc bowiem złożoną formułę kreowania rzeczywistości społecznej i aksjologicznej, edukacja ta może mniej lub bardziej harmonijnie współbrzmieć z zachodzącymi przeobrażeniami. Przyjmując kształt edukacji konfesyjnej, apologetycznej i zamkniętej, będzie orientować się przede wszystkim na obronę przyjętych wartości oraz transmisję tożsamości kulturowej i religijnej grup religijnych. Jako otwarta *pedagogika religii*, honorująca różnicę i dialog, przyjmująca za swą podstawę hermeneutyczną ontologię kształcenia i rozumienie, jako główne narzędzie poznania, lub jako krytyczna pedagogika religii, która głównym celem edukacji religijnej czyni kompetencje emancypacyjne w zakresie demaskowania i aktywnego sprzeciwiania się wszelkiej opresji i zniewoleniu wynikającym z ideologizacji religii – ma szansę stać się istotnym mechanizmem nie tylko wewnętrznej, autonomicznej i refleksyjnej przemiany egzystencjalnej człowieka, ale również czynnikiem zmiany na rzecz międzykulturowego i międzyreligijnego dialogu, porozumienia i wspólnego zaangażowania na rzecz poprawy warunków społeczno-kulturowego współistnienia.

W artykule omówię różne ujęcia i wymiary procesów sekularyzacji, ukazując odmienne konsekwencje społeczne i aksjologiczne, jakie każdy z nich wnosi do refleksji nad kształtem i miejscem edukacji religijnej w społeczeństwie pluralistycznym. Następnie zaprezentuję wybrane koncepcje z zakresu pedagogiki religii, odpowiadające różnym modelom takiej edukacji, zwracając szczególną uwagę na te ich cechy, które stanowią swoistą odpowiedź na specyfikę owych konsekwencji w wymiarze ogólnospołecznym i kulturowym.

Słowa kluczowe: *sekularyzacja, edukacja religijna, pedagogika religii, edukacja konfesyjna, hermeneutyka w pedagogice religii, aksjologia*